

N°. 49.

Sestdeena, 2. (14.) Dezember

1872.

Massa par gaddu: Mahjas weefs 1 ruti., pastes nauta 60 far.

Mahjas weefa lassitajeem

par sinnu, ka taggad pats laiks klast, Mahjas weef us **nahkamu 1873 gaddu apstelleht**. Bet pee ta luhdsam, lai katriis, tam va pasti japeesuhda, sawu adreffi itt skaidri usdohd, jo tit tad ween warram tam to ristigi un bes faweschanas peesuhtht.

Bet gribbeseet laitam sinnaht, ko Mahjas weefs jaunâ gaddâ Jums neffischoht? Sinnams, kurfchs tad to gan negribbehs. Bet las gan buhs tit gudris, to agraf pateist, kas nahkamâs laifds notiks un gaddisees? Kad nu to neweens newarr, tad arri Mahjas weefs newarr nosazihht, labdas sinna winnam us preefschu buhs neffamas. Tiffai to winfeh warr apfohliht, ka us preefschu ar pawairroteem spehstem sawas tautibas tarrogu augsti turrehs, jo muhsu mihkais, schehligais Kungs un Keisera to wassu irr dewis, lai katra tauta sawâ paschâ garrâ attihstahs un plaukst, waldischanai par gohdu un few paschâi par swehtibu. Tad nu sinnaht, ka tautas notikkumi, tautas wajjadshibas un tautas wassoda buhs ta augstaka leeta, kas kohpjama; tad arri politika neween no tehsemmes, bet arri no ahrsemmehm, lai wiffas pasaules tautu sadshwe mums paleet jo pasihstama; un bes ta mahzibas pahr daschahm leetahm un wajjadshibahm un stahsti woi no paschas tautas, woi no zitturrenes un arri tahdas stahstischanas woi dseesminas, kas derr par laita-kawelli, pamuddi-naschanu woi netikkumu norahschanu. Sewischi **peelikkums** neffis tohs garrakohs stahstus, ka to lihds schim jau darriis.

Lai peeteet ar to, ko tã ihsumâ effam peeminnejuhschi; nahkams laiks pats jo gaischi leezinahs, ka ar sawu lappinu zenschamees tiffai pehz sawas tautas labbuma un gohda. Us to lai Deews pats palihds!

Apstelleschanas peenems wiffi muhsu tautas draugi, zeenigi mahzitaji, skohlmeisteri, pagastu skrihwari un t. pr. Shwaschi wehl tã Ribgâ neween muhsu driktu-nammâ pee Pehtera basnizas, bet arri pee Stabusch kungs Fahrdaugawâ, Trey t. Walmeerâ, Schablowsky t. Jelgawâ, pagasta skrihweris Elschewiz t. Dohbelê, Simsen t. Dalfê ic.

Massa paleet tã, ka jau agraf effam sinnojuhschi.

Mahjas weefa apghadataji.

S i n n a.

Latweeschu draugu beedribas lohzekli teet luhgti, lai 13. Dezember f. g. pullst. 10 preefsch pufsd. us gadda sapulzi sanahl Ribgâ steuernammâ.

A. Vielenstein,

Latweeschu draugu beedribas presidente.

M a h d i t a j s.

Mahjas weefa lassitajeem par sinnu. Sinna.
 Eelshemmes sinna. No Ribgas: Keisera familija pahreisojuse Pehterburgâ, — gubernijas wald. pasludd. pahr weeniga debia atkwab., — sleplawida, — pahleela dsefchana. No Kurfemmes: pahr sleplawa darbu. No Jelgawas: pahr Jelg.-Moscheitas dsefzektu, — Wezz-Schtes seml. slohla. No Pehterburgas: Surra-ordena sw., — Leelfirsa Nikolaja reisochana va Egipiti, — Kreemijas andele. No Massawas: general-adj. Todleben, — pahr dahrgem kohreleem. No Luggo p.: pahr wasankeem.

Ahrsemmes sinna. No Wahzias: Pruhshds kreises. liffums peenems. No Chreiktias: sw. Donatus sohds. No Franzias: politika grohsahs. No Rohmas: pahr pahwesta teuhzibu un pilnibu. No Spanijas: nemeers.

Jaunalahs sinna.

Sallaspils kurlmeemo-slohla. Kas us Ribgu brauzohht japeesihwo. Kã jaunajai wahrdnizai ar dubultneekem gahjis. Kãhds wahrd par diri jaunahm, ne fenn drikketahm gradmatahm.

Peelikkumâ. Albans un Wenzis jeb Brablu karsch. Dsellnite. Dshelstele. Kam peederr tihtars. Dsefma par Knasteri.

Ceſchſemmes ſinnas.

No Rihgas. Muhsu augſta Keiſerene 23ſchâ November no Lîwadîjas pahreîſoja mahjâ Pehterburgâ. — Augſtais Ceelſirſts Krohna-mantineeks ar ſawu augſtu Gaſpaſchu un behrneem 22trâ November no Zarſkoje-Selas pahrnahza Pehterburgâ Unîſchſowa pilli dſihwoht.

— Widſemmes gubernîjas awîſes laſſam: Zaur kahdu ſubſîbu pee ceſchîgu buhſchanu miniſterîjas pahr weenîga dehla nodohſchanu refruſchôs, îſzehlahs ta jautaschana: woi no diweem dehleem, kuru weenu zîts ſweſchs par ſawu dehlu peenehmîs, — tas ohtrs pee ſaweem wezzakeem palîzzîs, warr tîft par par rekrutu nodohs, jeb woi tas arri par weenîgo turrans? Us to miniſterîja noſazzîjuſe, ka zaur to, ka weens dehls no ſweſchas familîjas par weenîgo dehlu peenemts, newarroht wîs tas ohtrs dehls, kas pee ſaweem wezzakeem palîzzîs, arri tîft atſwabbinahs, jo 1) tas zittur peenemtais arween paleekoht ſawu wezzatu dehls un 2) ſchahdâ wîhſe atſwabdinachana paſſubbinatu wezzatus, tîhſcham ſawus dehluſ zittahm familîjahm atdoht behrnu weetâ ta-deht ween, lai tee no refruſchu deeneta paleel ſwabbadî.

— 29tâ Nowbr. ap pullſt. 8 no rîhta, 6 werſtes no pîlſſehtaſ, kahbus 200 ſohtus no Pehterburgas ſchoſſejas meſchâ atradda ſuhrmannî N° 347 ſahn Kalnînu ſawôs paſchôs ar 2 ſîrgeem aîſjubgtôs ratôs noſîſtu. Laupîſchana, kâ rahdahs, naw bîjuſe ſlepſawîbas eemeſlîs, jo noſîſtam klahr atradda 2 rubl. 75 kop. naudas un no wînna apgehrba tîf zeppure ween truhta.

— 27tâ Nowbr. wakkarâ kahdâ Jelgawas ahrpîlſſehtaſ ſchenkî tas pee Rohpaſchu pagasta peederrîgs ſtrahdneeks Turris Glawe us derreſchanu îſdſehra ſtohpî brandwîhna un tuhlin noſrîtta pee ſemmes un bîj pagallam. Dakterîs apleezînaja, ka no tahs dſerſchanas ſchlakku dabujîs.

No Kurſemmes. Rihgas Wahz awîſes Paſtendes kungs barons Hahn ſînno, ka wînna Rathſchdenes muîſchas junkurs Weigands zaur kahdu beedeewîgu kaleja mahzelli 1-tâ November tîzzîs noſchauts. Barons noſchauto muîſchas-kungu îſſlawe par îhſtenu gohda-wîhrn, kas neween ſawus peenahlumus peeklahjîgî îſdarriîjîs, bet arri tîzzîs zee-nîhts no wîſſeem un mîhlehts no teem, kas wînnam bîjuſchî padohſtî. Baron kungs pats tam dohd pateîzîbu par wînna uſtîzzîgu kalpoſchanu.

No Jelgawas. Latweeſchu awîſes rakſta: eſſohr nahluſe tahda ſînna, ka pee Jelgawas-Moſcheîkas dſelſzeſka us ta gabbala ſtary Jelgarwu-Behne, wîſſî ſemmes darbî eſſohr pabeîgtî un arri us Behne-Moſcheîkas lîhnîjas nelas ne-ehohr atlîzzîs, tâ ka îſſcheneeri zerroht, ja ar labbu ſemas zeſku warreſchoht wîſſas buhwes waijadſîbas peewest un pawaffarâ atkal laîkâ darbu usnemt, ka tad gan jau preeſch nahloſcha ruddens, warrbuhrt jau waffarâ, warreſchoht pa jauno zeſku braukt.

— Wezz-Sahtes ſemkôhpîbas ſkôhlas pahrwaldîſchana darrijuſe ſînnamu, ka pa Turgeem 1873 2 lîhds 4 jaunekkus atkal warreſchoht par brîhw ſchînnî ſkôhlâ usnemt. Kas nu us brîhw-mahzîbu grîbboht peeteîktees, tee lai lîhds 1. Dez. f. g. usdohdotees un lai peeneſſohr 2 apleezînachanas-ſîhmes, 1) no draudſes mahzîtaja, kas apleezîna, ka jaunekklîs îrr tahds, kas palîhdſîbu pelna un 2) no pagasta-teeſas, kas apleezîna, ka wîrſch îrr tahds neſpehjneeks, kam palîhdſîba waijadſîga.

No Pehterburgas. Pee tahs maltîtes, kô Turra-ordena ſwehtôs keîſera pillî turreja, augſtais Kungs un Keîſers augſtu laîmî wehleja Wahzſemmes keîſeram, kas ſcha ordena wezzakajs brunneceks. Pruhſchu prînzîs Kahrîs, kas par weeſu tē klahr bîja, tîkka eezeltîs par augſtako wîrſneeku pîrmai gwardu artelerîjas brîgadeî. — Pruhſchu awîſes ſalka, ka ne-ehohr wîs teeſa, ka wînnu keîſers taggad us Pehterburgu nahſſchoht.

No Pehterburgas. Îs Kairo pîlſſehtaſ 26tâ Septbr. pahr muhsu augſta Ceelſirſta Nikolaja reîſoſchanu pa Egiptes ſemmi, ſînno tâ: Îſgabjuſchâ nebdetâ tē dajchî ſwehtkî tîkka turreî wîze-kehîna pillē Kreewîjas Ceelſirſta Nikolaja deht, kas Egiptē bîj atreîſojîs. Ceelſirſts 13tâ Septbr. cereîſoja Port Saîdâ un no Kreewu general-koſſukâ pawaddîhtîs apſkattîja to pîlſſehtu un tad ar Egiptes waldîſchanas dampfuggî „Schenoi“ pa kanalî branza us Îſmaîlu un ohtrâ deenâ us Suēzî, no kurrenes pa dſelju-zeſku ſchurp atbrauza. Ceelſirſts apmettahs Kaſo El-Muſa trakteerî un 15tâ gahja wîze-kehînu apmelleht, kas tad atkal Ceelſirſtu apmelleja. Wakkarâ Ceelſirſts gahja Frantſchu teaterî un 18tâ no Ratîb Paſcha un Artîm Bei pawaddîhtîs, apmelleja pîramîdes un zittas wezzu laîku peemînnas un t. pr. 21mâ Ceelſirſts jau bîj cereîſojîs Aleſſandriâ un no tejenes dewahs atkal tahſat.

No Pehterburgas. 20tâ Nowbr. tē ta tâ noſaukta Kreewu geograſîſka beedribâ turrejuſe ſawu ſapulzî, kur kahds kungs, Bajonowſkî wahrdâ, turrejîs runnu pahr Kreewîjas andelî no ta laîka, tad Krimmâ bîj karſch lîhds ſchîm laîkam. Pehz wînna ſtabſtîſchanas Kreewîjai ar ſawu ne-îſſtrahdatu prezzu andelî ne-eet wairs ſalkî. Amerîkas kweeſchu andele Kreewîjas andeleî eſſohr dîkî ſtabdîga; jo kad tur ſchî labbîba labbî îſdewuſeſs, tad tîrgus kîrîht un tahm ſeptînahm Seemet-Amerîkas walſtehm, kur labbîba baggatî aug, îrr 5 dſelſzeſkî, kas us juhras ohſtahm aîſwedd, no kurrenes Englandei un Franzîjai weeglakî kweeſchus peewest nekâ no Rîbînſkas. Franzîja arri naw ne kahda paſtahwîga pîrzejâ, tapeh, ka tai paſchâî dajchôs gaddôs brangî pa-aug. Ugratôs gaddôs taukus no Kreewîjas leelôs pulkôs îſwedda us Englandei, bet taggad tee tohs pehrî no Seemeta-un Deenwîddus-Amerîkas. Arri Franzîja taukus pehrî no Deenwîddus-Amerîkas. Kannepu andeleî Italîja un Eſtreîkîja ſtabjahs Kreewîjai zeſkâ, jo

wianu kannepaji dauds labbati. Kreewu kannepes arri Amerika wairs nenemm, tadeht, ka no Fihlippinu fallahm scho prezzi warr dabbuht; Englande un Franzija eewedd no Italijas. Willas pahrdohschana arri leekahs pohsta cetoh, lai gan til Spanija, Wahzija un Chstreikija schinni leeta tai irr preekschâ. Bet tē naw japeemirst, ka masak willas arri tadeht teel iswefts, kad to tē pat eelschsemme dauds patehre. Linnu andelei gan ihsti nekas nestahw zekâ, tapeh, ka Hollandeeschu un Belgijas linni pahrdahs dahrgi. Tilkai leetas-lohti arween wairak teel no tejenes iswesti; bet ir schinni leeta newarr galwoht, ka arween tã paliks, jo Sweedrija un Norwegia taggad jo deenas jo wairak dehtus pahrdohd. Us schahdu wihst pamafam ween zittas walstes Kreewijai zekâ eestahjabs un schi fawas ne-isstrahdatas prezzes pehdigi wai nekur newarrehsh pahrdohd. — Stahstijats dohd to padohmu, ka buhtu lohti labbi, kad Kreewija patte fawas prezzes isstrahdatu gatawas, jo tad tahs wiffur weeglak warretu pahrdohd, — tas irr, kad no labbibas ismaltu miltus, no linneem dsijas un t. pr. Stahstijats gan tē wehl flaidri naw ismellejis tohs eemeflus, tadeht muhsu negattawas prezzes ihstini teel atmetas. Rahdabs ka tas leelafais eemeflis effoh tas, ka muhsu isweddamas prezzes teefoh flitti sagattawotas un ohtrahrt effoh ta cepreeksch malfaschana us weffela gadda par suhtamahm prezzehm, arri leels eemeflis schinni andelē. — Mehs falkam: Labbi gan, ka tahdi eemesli teel atklahti, tad jau gan laiks dohs padohmu, kã tahdus eemeflus bihdih no zekâ abra. Laiki pahrgrohsjabs un teem lihds arri wiffas buhschanas; tadeht laikeem jasteidsjabs lihds, ja negribbam, ka paleekam par tahlu atpalkat un ka pohsts muhs aismemm. It katris no fawas puffes pee ta warr palihdohd, ka pohsts un truhfums teel aissargati.

No Massawas. Tejenes awises daudsina, ka general-adjutantu Todleben buhschoht eezelt par general-gubernatoru Jaun-Kreewija, kur lihds schim general-adjutants v. Kotzebue bij par general-gubernatoru. Wehl ihsti nesinn, woi tas teefa.

No Massawas. Kã jau dauds pilsehtas, tã arri tē, dsihwes-weetas toggad pahrdahs sadahrdsinatas un mahju fainneeki laikam pehz kubil pehdahm wiffu ruhmi aprehinajusch. Tadeht Londonē fademusehs kohpã tahda beedriba, kas gribb pahrdahm dsihwes-weetahm jeb lohrtekeem gahdabt; ta gribb par flaidru naudu pirkt gruntes, kam wirsũ jaunahs mahjas buhweht un tad zerre, ka warreschoht fawas sagahdatas mahjas lehti isihreht, zaur lo ir zitti lohrteki tad gan palikschohd lehtali. Schi patte beedriba weenu fawu palihgu atfuhstijuse tē Massawã, kas usaizina pee sewis wiffus tahdus nammu fainneekus, kam mahjas no 5000 lihds 50,000 rublu wehrtibã un kas tahs gribbetu pahrdohd, lai pee winna peeteizahs.

No Luggo pilsehtas, Kreewu-semme, raksta tã:

Up scho pilsehtu eeraddees leels pulks deenas-sagtu bes passahm. Paschã pilsehtã irr useets leels sagtu bars, no kurra jau kahda dalka irr fakerta.

Ahrsemmes sinnas.

No Wahzijas. Pruhstija waldischana wehl darbojahs ar fawu kreises-liffumu un kã rahdabs, tad jau wirfrohlu dabbujuse. Kungu-nammã (fapulzē) tilka 25 jauni beedri eezelti. Un kad arr tee wiffi wehl gribbetu turretees pee wezzahm teefahm, tomehr tee gan labbi redseja, ka tas neko dauds nepalihdseschohd, waldischanai pretti stahweht. Tadeht, kad pee balfeschanas nahza, 114 balfis liffumu peenehma un 87 bija pretti. Pee ohtras balfeschanas 116 prett 90. Tad nu sinnas, waldischana schinni leeta winnejuse. — Bet zitta Berlina awise falka tã: „Ta zittu kungu israidischana no kungu-namma bij skummiga sinna preeksch Wahzsemmes un arri preeksch ahrsemmehm. — — — Warr flaidri nomanniht, ka pahrgrohschinas laiks klah, ka Bismarkam ar faweem nodohmeem arri fahl kertees. Tadeht naw nekahds brihnumus, kad fahl daudsinah, ka Bismarks pagebroht, lai wianu no Pruhstihu ministerijas presidenta ammata atlaischoht un winsch til wehl gribhohd palikt par walsts kanzleri un par ahrihu buhschauu ministeri Pruhstija. Mums buhtu labbat, ka winsch atkahptohs, jo tad mehs tal dabbutu kahdu flaidribu pahrdahm fawahm eelschejahm buhschanahm; tas buhtu labbat, ne kã kad Bismarks ar fawu flawenu wahrdu aissegtu tahs wainas, zaur lo muhsu eelschiga politika us leiju dohdahs. Ka Pruhstija no ta gohda, kas tai schinnis beidsamõs gaddõs bija Wahzsemme, jau dauds pasaudejuse, to, Deewamschehl, newarr wis paslehpt; schinni buhschana mehs effam dauds atpalkat gahjuschi.“ Tã runna ta awise, bet warr buht, ka ta to runna no flaudibas un eenaida us Bismarku. Sinnas, nahkams laiks wiffu flaidrati zels gaismã un tad redsehs, kam taifniba.

No Chstreikijas. Is Steiermarkas aprinka raksta tã: „Muhfu widdũ weena draudses basniza bij lepna us to, ka winnas glabbaschana effoh kahda lohti swehta leeta, lo pa dauds, dauds gaddeem tizigee augsti pagohdinaja. Tas bij weens sohbs no swehta Donatus, rittigz sohbs, kas — kã laudis fazzija, — dauds brihnumus pastrahdajis un arri schinnis laikõs wiffadas fahpes atnehmis teem, kas firsnigi to nosfuhpstijusch. Bet schinnis laikõs dashesi besdeewigi fahla schaubitees un fazzih, ka tas sohbs ne-effoh wis rittigi swehta Donatus sohbs, un tadeht biskaps Dr. Zwerges usaizinaja tahdus wihrus, kas tahdas leetas pahrdohd, lai to sohbu ismekle. Un reds schẽ! israhbijahs, ka schis brihnuma sohbs ne buht ne-effoh wezzaks, kã no pagahjuscha gaddu simtena un tadeht ne buht newarohd buht no fw. Donatus sohbeem. Pehz schahdas behdu sinnas sohbs tilka itt kluffi pa mallas

nosilts; bet laime wehl, ka tee brihnumi, fo tas darrijs, wairs newarr palikt par nenotikluscheem! Woi nebuhtu labbi, kad bistaps listu ismekleht arri wiffas zittas tahdas brihnuma-leetas, kas schur un tur muhsu semme wehl atrohdaßs.?"

No Franzijas. Franzijas politika paleef jo deenas jo raika. Katra deena jo skadraki israhda, ka labba pufse, — tas irr, kehnistes parteja palittuse stipraka pahr kreiso pufsi, jeb republikas parteju, pee ka waldischana peederr. Pee balseschanas 29ta Nowbr. Tjehram wairaf bij balsu tadeht, ka tahdi 20 beedri negribbeja ta balseht, ka Tjehram buhtu no ammata ja-attstabhajs. Wiffas wehlatas balseschanas israhda, ka labba pufse paturr' wirsrohfu. Ta jau arri tai ohtra komissionz no 30 wihreem, eestabhajs 19 wihri no labbas pufses partejas un tikween 11 no kreisajs. Tjehram gan tas smags fitteens. Wiffur leela fajulschana, ihpaschi Deenwidus aprinkos, fur katra brihdi us garrigneeku pufsi stahwedami semneeki warroht fahst dumpotees. Tik kai pawiffam jeb arri tik pa dalkai jauna tautasweetneeku sapulze wehl warretu Tjehru un republiku glahbt un semmei meeru usturrecht. Pehz teefas Tjehram ka wal dineekam nu wajadsetu darriht pehz leelafahs partejas prahta, bet tad republika pagallam un winsch pats arr no ammata nohst. Republikas prettineeki arr irr daschäs partejas schlichruschees, kurru katra gribb sawadu wihru par kehniu; bet tai leeta winni irr saweenojuschees, prohti, republiku gahst un zaur to tad nu winnu parteja irr leelaka. — Wehlatas sinnas stahsta, ka Tjehrs daschäs leetas effoht peelaidees, tas irr, no sawas gribbes fo atlaidis un tadeht stribdis schim brihscham beigts. Tad atkal sinno telegrafs, ka ta 30 wihru komissione sawas farunnas effoht cesakluse. Wairaf rahdotees us saderribu. Laitam drihs schahs jaujmu sinnas tiks plaschaki isflaidrotas.

No Rohmas raksta tahda Wahz awise ta: tahs ihsti kattoliskas awises Wahzija un Pohlija arween daudsina tohs diwfarhtigus mellus, ka pahwests dsihwojoht ka zectuma; tahs awises stahsta, ka winnas schahdas sinnas dabjujoht no paschas Rohmas, un tahs wehstijohst, ka pahwestam tik knappi effoht naudinas, ka gan drihs preeksch winna pascha pahrtiklas ne-effoht gan; — ihpaschi tahdas sinnas effoht useetamas tais awises, kas preeksch semmakahs kauschu fahrtas teef isdohtas. Bet ka tas effoht skaidri melli, to warroht lehti peerabdiht; jo kad pahwestam buhtu naudas bads, tad winsch ne-attstumtu wis to leelu naudu (3,200,000 libras), fo Italijas waldischana preeksch pahrtikschanas igadda tam peedahwa, — tad winsch wisseem lardinakeem un zitteem augstakeem paliga-waldineekeem nespehtu winnu leelu lohni ismakfahst un tapat arri teem bistapeem Italija, lam prettoschanahs deht waldischana lohni atrauj, — pahwests newarretu winnu skaydi otlatdsinahrt, ta taggad darra. Tad

wehl: winsch sawu gohdibu un lepno pilskaimi ta-pat turra taggad ka agrak un dauds naudas tebre par skunstigahm dahrgahm leetahm. Tas wiss fanah no baggata Pehtera-grascha un wehl no zittahm eenahkschanahm, kas winnam turpat irr Rohma. Ar Pehtera grassi ween tam eenahkoht daschi milioni par gaddu: Italiya dohdohst mas ween, Franzija jau wairaf, Wahzija wehl wairaf, — bet jo baggati tee kattoliski leelkungi Anglija un Amerika. Woi tad newarr dsihwoht!

No Spanijas nahf behdigas sinnas. Gan tee republikaneeschi, kas kortesu pulla fehseh, apleezina, ka winneem nekahda dalka un fasinnaschanahs ne-effoht ar teem republikaneeschecem, kas kalnds un pa leelzettekum dumpojahs; bet waldischanai effoht deesgan behdas, pretti turretees teem barreem, kas pa wiffahm mallahm trakko. Republikaneeschu usmahlschanahs Malagai, effoht gan isnihzinata, bet us platscheem effoht dumpineeki tee kungi; winni islaupohst zeemus, nonemmoht kaffes, samaitajohst dselzjekkus un telegrafus un ir no pascheem Madrides eedshwotajeem eedsennoht nodohschanas tahda wihse, ka teem tur dsihwodameem muischneekum draudoht winnu muischas isprohstihst, ja nemakfaschoht. Katas wiss ta teefa, to apleezinoht daschas familijas, kas Genua un Wenedija atbehgufchas patwehrumu mekheht un Italijas waldischana leekoht karra-kuggus isrihoht, kas lai brauz turp, kehniu apfargahst.

Jannafahs sinnas.

No Pehterburgas, 28. Nowbr. To dselzjekka strehki stary Snamentau un Nikelajewu schodeen pabeidsa buhweht.

No Berlins, 30. Nowbr. (12. Dez.). Franzija to pehdeja dalku no schas milljardes taggad makfahs — par karra-slahdes atlihdjinaschanu Wahzsemmei.

Sallaspils kurlmehmo-skohla.

Teizi to Kungu, manna dwehsele un wiss, kas eeksch mannim irr, wiina swehtu wahrdu. Teizi to Kungu, manna dwehsele un ne aismiristi wissu, fo winsch tewim labbu darrijs (Dahw. ds. 103. 1. 2.). Ta rirmas Latweeschu kurlmehmo-skohlas apgahneekum iateiz, kad tee atpaffak stahstahs us to ohiru gaddu, fo schi skohla peedshwojuse. Pirmais gads winnai bija ihstens trusta un behdu gads. Dauds behrni fastimme ar nitnu wemischanas kleppu un dascham fruhstis safirge. Weens no teem pascha pirmä Wassaras swehtku deena skohla nomirre, ohtrs brihw laikä pee saween mihteem wezakeem dsestra semmes klehpiti tittle guldinahrts, treschais azzu flimmibas deht bija ja-atlaisch, ta ka no 17 skohlas behrneem 14 ween attlikte. Schee 14 behrni zaur Deewa schehlastibu ohiru skohlas gaddu sweift un wefeli pawaddija. Skohlas preekschneeks Aboling k. pirmä gadda arri daschu reisi libds ar sawu behrnu pulzinu fastimme, ta ka zaur kahdahm neddelahm skohlu newarreja turreht, turpretti schinni gadda zaur wahjibahm ne tifte aiskawehtis pee sawa darba. Gan winsch arri schinni gadda kahdas fehchas neddelas skohlas laikä pats newarreja puhletees ar skohlas behrneem, un wiina weeta to darrija wiina palihgs Linde k., bet tas nenotikle wahjibas deht, bet tahkaka zekka deht, fo bija usnehmees zaur Wahzu semmi, ka Schweizeru semmi, tik rat atspirdsinaschanas deht, ka gribbedams ar sweeschu ahsemju kurlmehmo skohlahm ceepashtees. Linde k., kas uszibtigi us sawu am-

matu til pat Nihgâ pee Stunzi t., kâ Sallaspillsi pee Abol-
ling t. fataifjees, ar Deewu palihgu ohtru behrnu pulzinu-
kas preefsch Labrentscheem schinni gaddâ (1. August) bija
fapulzejees, fahze mahziht, un gan winnam majats darbs
nau tizzis, ne kâ Aboling lungam, jo winnam jau 13
behrni ohtrâ klassê mahjami, un wehl wairaf buhtu biju-
schi, ja buhtu eespehjama leeta bijuse winnus usnemt, bet
to newarream, jo weens ftohlas lungs ne tad til dauds
furlus behrnus ne warr mahziht, kâ dsirdofchus behrnus,
tadeht teem behrneem, kas wehl bija peeteifuschees, bija ja-
gaida, un ja Deews palihdsehs ap Labrentscheem 1874
gadda tee treschâ klassê taps usnemti, un no ta laika ar-
ween pehz 2 gadda 1. Augustâ jauna usnemshana duhs.
Deews mums arri palihdsejis jaunu wihru atraft, kas to
darbu pahrahtofcha gaddâ (1874) kâ Aboling lunga oh-
trais palihgs gribb eesahft un taggad jau Nihgâ pee Stunzi
t. us sawu ammatu fataifahs, prohti: Wahrtinu Rauding
no Wuischurdseeschu Uhdres mahjas. Arridsan deenischigu
maisi muhsu scheligais debbesu tehws muhsu ftohlaï pil-
nigi peeschfihris. Gan isgahjuschâ 1871. gaddâ no 1. Januari
— 31 Dezembri mums par dauds isdohshanas bija, jo
ruhme bija jagahda ohtrai klassê, kas tiffa fagaidita, un
zaur to tas nahze, kâ 426 rubf. 87 kap. wairaf bija ja-
isdohd, ne kâ bijam eenehmuschî (eenemshana bija 1233
rubf. 99½ kap., turpretti isdohshanas: 1657 rubf. 86½
kap.), bet no aikpehrnaja gadda mums wehl naudas atlit-
kums bija, tiffa parraddâs ne effam eesrittuschî. Schinni
gaddâ lihds Widsemmes mahzitaju fanahshanas (ap La-
brentscheem) 1182 rubf. 98½ kap. bijam eenehmuschî, tur-
pretti 1161 rubf. 32 kap. isdewuschî, tâ kâ 21 rubf. 66½
kap. atlitte, un no ta laika lihds schedeem wehl dascha
mihfo dahwana mums rohtâ tiffa. Ar firnigu preefu
arri fanehmu tahs dahwanas, kas pee Mahjas weefa, kâ
pee Baltijas wehshescha apgahdneeseem eemahfatas tiffa,
furu starpâ itt leela dahwana no Bebrnu pagasta (30 r.
20 t. Arri Nihgas kâ Nihgas aprinsa draudses fahfuschas
mihligi muhsu ftohlu kohpt, un Nihgas Jahna draudse,
jaunatais mahzitajs palizzis weens no schahs ftohlas feh-
pejeem. Lihds schim tas kungs palihdsejis. Lai winsch
palihds un swehti us preefschu! Weidsoht schê wehl leezinu
par tahm no Widsemmes kâ no Nihgas pilsehtas, kâ aw-
rinka draudshem (preefsch 1871. g.) 171 r. 37½ t.; no
Trikates dsedashanas keedribas 50 r. 8 t. Bes schahm
dahwanahm irr famettuschî: Lehrpatas Wahzu Jahna drau-
dse: 41 r. 70 t.; Maj-Salazjes dr.: 36 r.; Slohtas dr.:
31 r. 25 t.; Bebrnu walstis (Kobtnesses dr.) tohs jau aug-
scham peeminnetus: 30 r. 20 t.; Laudohnes dr.: 30 r.; Zug-
gashu dr.: 30 r.; Naunas dr.: 27 r. 20 t.; Rehpasschu dr.:
20 r.; Arimultes dr.: 20 r.; Fehdurgas dr.: 20 r.; Ahrai-
schu dr.: 20 r.; pee superdenta Dr. Christiani eemahfati:
19 r.; (laikam no Dihnamindes dr.) Allufnes dr.: 18 r.;
Dypelalna dr.: 17 r.; Zehsu lauka dr.: 16 r.; Siggultes
dr.: 15 r.; Jaunpils dr.: 15 r.; Niskrautles dr.: 14 r.;
Saun-Beebalgas dr.: 13 r. 34½ t.; Fehsterupes dr.:
13 r.; Leeseres dr.: 12 r. 15 t.; Diftu dr.: 12 r.; Ahda-
schu dr.: 12 r.; Zehswaines dr.: 11 r. 25 t.; Wezz-Be-
balgas dr.: 11 r.; Schweles dr.: 10 r.; Dohles dr.: 10 r.;
Zehsu pilsehtas dr.: 10 r.; Kalzenawas dr.: 10 r.; Strau-
pes dr.: 10 r.; Chrgemes dr.: 9 r.; Burtneeku dr.: 8 r.
24 t.; Ruhbenes dr.: 8 r.; Ummurgas dr.: 7 r. 65 t.;
Waltas dr.: 6 r. 15 t.; Allojes dr.: (preefsch 1871. g.) 6 r.;
Leepupes dr.: 6 r.; Lasdohnes dr.: 6 r.; Mahpils dr.:
6 r.; Gaujenes dr.: 6 r.; Stujenes dr.: 1) preefsch 1871
g.: 5 r.; 2) preefsch 1872. gadda: 4 r. 71 t.; Leepalnas dr.
1) preefsch 1871. g.: 4 r.; 2) preefsch 1872. g.: 1 r.; Nih-
taures dr.: 3 r. 70 t.; Leelwahrdes dr.: 3 r. 50 t.; Behr-
saunes dr.: 3 r.; Lausanes dr.: 3 r.; Pelwes dr.: (Sg-
gannâs) 2 r. 50 t.; Chrgles dr.: 2 r.; Dsehrbenes dr.:

1 r. Bes schahm dahwanahm eemahfati un mannim at-
dohhti 1) pee Plates lunga: 2 r. 65 t.; 2) pee Dibrif t.:
1 r.; 3) pee Aboling t.: 1 r. 15 t.; 4) zaur Fehterbur-
gas swehtdeenâs lappu: 6 r., pawissam: 904 r. 87 t. Par
tahm no Kursemmes eementahm dahwanahm no 608 r.
35 t. kas no 1. Septbr. 1871 lihds 1. Septbr. 1872 eena-
fuschas, muhsu ftohlas apgahdnees no Kursemmes puffes,
zeenigs Selgawas mahzitajs Schulz Latw. Wv. 1872 Nr.
44, peelitt. leezinaja. Bes schahm dahwanahm wehl ja-
peeminn, kâ Nihgas pilsehta no tahs rentes, kas mums tai
preefsch tahs ftohlas weetas un semmes ifgaddâ jamalsa,
arri schinni gaddâ mums 100 r. atlaiduse.

Moltrecht.

Peelikkums. Ja wehl kahdam lassitajam patistu
sinnah, kahdi behrni taggad Sallaspills ftohla, tad tohs ar
wahrdeem un uswahrdeem schê daudsinaschu. I. klassê: no
Kursemmes 5: Lawise Wollberg, Indrik Bahr, Libbe Wihge,
Krisch Letter, Ida Maserik, no Nihgas 1: Zehlabs Grubs.
No Widsemmes 8: Emilie Schmidt no Wezz-Beebalgas,
Ilse Miller no Burtneekem, Mikkel Alp no Kujenes, Marri
Taube, Zuhla Piggebu, Kahrlis Ungur un Zahn Platt-
neek no Mattihschu dr. II. klassê: No Kursemmes 4:
Sprizzis un Anzis Ensel, Kahrlis Grihwert un Anzis
Brihgantes, no Nihgas 1: Auguste Balzer un no Wid-
semmes 8: Andreews Fehterson, un Marie Linde (ta
ftohlas lunga Linde mahsa) no Kohlfnesses, Marri Babbul
no Allufnes, Marri Wirfing no Fehterupes, Anna Ab-
damson no Allojes, Zahn Dlle no Mattihscheem, Zahn
Binarti no Lasdohnes un Keinselda dehts no Straupes dr.
kas preefsch kahdahm neddetahm tiffa ftohla weits un ka
wahrdes mannim wehl netiffa usdohts.

Kas us Nihgu brauzohht japeedsihwo.

Mihka faulite, kohku gallus feltodama, jubras
witnâs spulgodama, jaw bija noreetejuse, kad no
mahjahm 7tâ Oktobera deenâ isbrauzahm. Zehsch
arr mums, kâ daschdeen zekka wihreem, gahja us wezzo,
leelo Nihgu. Bruhnee rihkschoja pa speklam un tâ
kahdu stundu braufuschî, fahneedsahm L. kroggu.
Lohpini bija japabarro un paschi atspirdsinajamees
pee glahsites puttodama allutina. Bet to tē cerau-
gam! Pa zekku no mescha nahf 8 wihri, spehledami
un dscebdadami, ar nuhjahm apbrunnojuschees; wiiani
isfikkahs kâ tahdi naktis wasanki, kas aplahrt meitâs
Mendere. Pa to zekku no B. nahf 16 wihri tahdi
paschi. Abbas partijas fastohpahs us leel'zekka.
Likkahs kâ fatikkuschees apweizinajahs; bet us reif
fahf grubstitees, lammatees un "labbu-walkaru"
weeta ar afmineem mehtatees. Tee 16 dohd kah-
jahm sinnu un muhl us kroggu, kur pee sehtas lat-
ris sawu nihfi iswelt; bet kad tee 8 arween wehl
wirfû mahzahs, tad schee 16 schmauz kroggâ eef-
schâ, kur kahdas tschartas sibwa cemettuschî, „pa
trihb, lai firds netrihs.“ Bet kahdi lammoshanas
un issmeeschanas wahrdi tillabb no kroggâ eemul-
fuschem, kâ arri no usbruzzejeem nebija jadsird! es
fakku, tahdi wahrdi, kâ fauns tohs schê peeminneht.
Bet ar lammashanu nepeetiffa; tee 8 usmahzeji
fahfa ohlas un almenus krogga durris laist, kas
sinnams bes atlihdsinaschanas no eefschas puffes ne-
paliffa, tâ kâ par muhsu ratteem un sirgeem fahfa
ohlas sfraidiht. Mums, jebeschu negribbohht, bija ar

zeema brakteem wallobà ja-eelaischahs, lai tatschu zekka-wihreem meeru lauj, lo arri paklausija. Bet tilko tee 8 no muhsu ratteem bija prohm, tad tee 16 no krogga nahza laulà un dewahs aisgabju-scheem pakfat. Tee 8 preekscheji aijween usajzinaja, tà paschi teiza, tohs 16 us kauschanohs. Tata gohds! Tee 16, tà paschi fazzija, kad ar winneem farun-najohs, effoht no L. walsis un tee 8 no St. un W. walsihm. — Abbi karra-spehki dewahs proh-jam, ar almineem un schauteem mehtadamees, bet fischanahs wehl nesahfahs, ta til bija fataisficha-nahs us karru.

Kummeki pa tam starpam bij pabarroti un ar jau-neem spehkeem laidahm us preekschu, preejadamees, ka muhsu apgabala tà trakki nedarra un ka mehshesideenas walkarà til pehreenu virthi dabbujam; bet schoreij buhtu pehreenu us zekka dabbujuschi, til lihds ka buhtum kahdu nepatishlamu wahrdu ismet-tuschki. Pee A. bija pirma schaffejas nauda jamafsa, par lo schaffejas-sihmiti dabbujahm. Kad praffi-jahm, kur ta sihmite usrahdama jeb nodohdama, tad atbildeja, ka nekur. Kad jautajahm, kapeh; winnu dohd, tad fazzija, ka nesinnohht. Deesgan ehrmota eerikte! Bet swehtigi buhs tee, kas nesinna un to-mehr darra." Gaisminai austohht, W. kroggu ais-fneedsahm, kur dseebatajas un dseebataji fataisfijahs us D. leelungu dsimschanas deenu lo usdseedahht. Pee Starpas-krogga peeturrejahm, gribbedami peh; pahrzeestahm breefmahm kahdu wahrdinu ar krog-dseneeku parunnahht.

Pascha krogdseneeka, Kohdes, nebija mahjäs; bet krogdseneeze til to sinnaja no breefmu notikkuma pa-teikt, par lo jaw „Mahj. weef.“ fawà laika runna-jis. Tilkai peeminnu, ka no gohbigas krogdsenee-zes bahla gihmja jaw warreja nomanniht, kahdas isbailes un breefmas ta bija pahrzeetuse. Kad wai-zajahm, tà klahjotees ar wesselibu, tad ta atbildeja: „Al Deews, tà nu eet!? Tà eet, tà Deews palihds.“

Pee S. krogga notkuhwuschus muhs pirmee Rih-gas fungi apweizinja, kas ar to jaunu websti un leelo sinnu bij zekka-wihreem pretti steiguschees, ka linnu sehllas krittuschas, un ka schee til tamdeht tahdu zekku braufuschki, lai warretu nabbaga sem-neezinus no leelas flahdes pasargahht, teem winnu sehllas atpiridami. „Rihgà irr gan labbi namma-tehwi,“ falka kahds wezzitis us fawu zekka beedri, fawu mantinu faturredams un Rihgas kundsiineem atbildebams, „bet til labbi winni tatschu naw, ka winni Kalnina, Burrina jeb Kahrklina deht tahdu tahku zekku bravtu.“ Un pateesi! irr lo pasmee-tees, tà schee kundsiini mehgina zekka-wihrus pee-runnahht, ka Rihgà effoht linnu sehllu zenna pa-wissam semma. Kad nu zekka-wihrs falka, kalab-had schee wehl tà sehllas gubstohht, kad zenna tahda semma effoht, patt wehl no Rihgas ahra braufdami, tad winni atteiz: „Zuhs jau arri eitat sweijoht un meddiht.“ Deesgan ehrmoti!

Sch. krogga, kur par nakti pahrgullejahm, bija kahds Schibdu kaufmannis ar fawu palihgu, us linnu sehllu sweiju un meddischanu isbraufuschki. Pats lungs — faulsim winnu par „Joste“ — nerahdi-jahs pahrdewejeem, bet sehdeja krogga kambari, tà peenaglohts, klausidamees, wai palihgam isdohsees labbu lohmum wilt, wai warrehs „labbas rebbes taisiht.“ Palihgs pa to starpu wahrabs tà bees-putras katlis leelajà istabà, augstalo zennu, taisnako mehru, labbalo fanemschanu fawahm „kundesm“ apsohlidams, apgalwodams, patt paswehredams. Bet „rebbes bija schwalkas.“

Tai walkarà, zil dsirdeju, neweens neta nepahr-dewa. Semneeki newarreja un newarreja fapraht, tadeht pee puhra pufsohtras garizes klacht nem-mohht, laut gan kundsiensch nabbadsiensch ne-apnizzis un nereekuffis skaidrodams skaidroja, ka wiffà pa-faulè jaw tà mehrijoht.

Rihgà eebrauzohht, lihds ar muhsu dseefmineeku, wezzo Dünsbergi, bija ja-issauz:

„Rihgà! Rihgà! tà daschs fauta,
Kur tee lepni lungi brauta,
Freilees un dahmas staltas,
Kuplas, plattas farkan'-baltas.“ un t. j. pr.

Arri Lauschu-kehki un Latweeschu beedribas nammu neatstahju neapmekletus. Warru gan leezinahht, ka ir zekka-wihram, kas pee kullites sehdejis, teescham derrehs us Lauschu-kehki noeht, jo tur par jo lehtu zennu — par 6 un 10 kapeikahm — pasneeds labbu, wesseligu un gahrdu barribu. Bet kas apraddis gahr-daki ehst, tam sinnams patiksees ehst Latweeschu bee-dribas nammà, jeb arri pee Eichbauma wai Kahrksohna.

No atpaklat-braufchanas til to peeminnu, ka stary Wimbas- un Wentscha-kroggu weens enkuris schhabja jeb sihwa atrasts, kas lihds pirmam Jan-warim dabbujams, ja ar skaidrahm peerahdischa-nahm to par fawu ihpaschumu warr apleezinahht. L. krogga tilkuschki, dsirdejahm wihru stahstam, ka tam pee R. krogga sirgam lenzes jeb sleijas sagree-stas. Teescham janoschehlo, ka wehl atrohnahs zil-weki, kas pee fawa tuwala atreebtees newarredami, atreebjahs pee winna ihpaschuma. „Brahki! ne-mellejat gohdu eeksch ta, kas irr kauns!“

Lai beidsu ar Dünsberga wahrdeem:

Un Rihgà lai us simtu simteem gaddeem
Aug, pleschahs, wairvjahs pee raddu raddeem!
Nu, par to, kas katram dohts
Deewam lai stann flaw' un gohds.

Fr. M b r g.

Rà jaunajai wahrduizai ar dubultneekem gabjis.

Wiffi gan sinna, kam Ulmanna wahrduiza rohka, ka dubultneeki atmesti. Bet mas to, kas sinna, tà un kapeh; kas notizzis. Tadeht nekaites, kad sche to peeminnu.

Beeniga biskapa dohmas par Latweeschu ortogra-fiju bija schahs: „Latweeschu ortografija naw wis

smahdejama; winna peeberr pee tahm labbakajahm. Dubultneeki naw gan waijadsigi, bet warr palikt. "Wahrnizās darbu usnemmoht, zeenigs rakstītajs pee dubultneekem arri buhtu palizis, ja Latw. beedribas preekschneeku padohmu tā nebuhtu saprattis, it tā schee wehlejuschees, lai fawu wahrnizu bes dubultneekem rakstoht. Puss darba padarrijis, z. Ulmana f. to nosubta z. Bielensteina mahzitajam, kas nu rakstītaju lubds, lai wissu pahrtaisoht, jo tas nemas winnu nodohms nebijis, dubultneekus atimest. Bet nu bija par wehku. Z. Ulmana f. atbildeja, ka to tā islihdsinaschoht, ka darbu beidsis, preekschrunnā peeminneschoht, kahdā wihsē lassitaji, tur waijadsigs, dubultneekus warroht peelikt. Te usnahza uahwe. Pa tahm starpahm Balt. w. jau bij eesahjis bes dubultneekem rakstīt. Preekschrunnu farakstija z. Bielensteina mahz., un ta lecta palikta nepeeminnetā.

Bai zaur scho sinnu dubultneekem dsihwibu gribbu glahbt? Negribbu wis. Kas naw dsihwotajs, lai mirst. Bet tadeht ween, ka daschi zaur nesinna-schanu fahfuschī malbitees, bija japeeminn, lai sinna, tā ar to lectu gahjis.

Latweeschu walloda peeberr pee dsihwahm wallodahm. Ar tahm eet tā pat, kā ar kohku, kam dsihwiba eelschā: weens fars nokalst, un zitti aug weetā. Daschi wahrdi ar laiku teel atimesti, tā pat dascha silbe un dascha wahrda rakstischana. Te nelihds ne ka, kad tahbus aigahjejus gribb eesahliht un duhmōs pakahrt, lai nenihktu. Bet weenam, lai buhtu kahds buhdams, naw ne kahda paspehschana. Walloda un arri ortografija irr wissas tautas manta, bet ne wis weena zilweka ihpashums. Skohlahm un skohlmeistareem peenahlahs, kā zittur, tā arri pee mums, pee nogaiditajem turretees, bet ne wis pee pa-preeksch skrehjeem, kas fawus skohlneekus barro ar negattawem augkeem, no ka tiffai nifni augoni zekahs.

Kurssemneeki leelahs ar fawu „r“, turra muhs Widsemneekus par beesauscheem, par furlajem. Teesagan, mehs Widsemneeki nedfirdam wis, kā un tur muhsas (muschas) kahse, ne arri kā ohdi schkauda. Bet, daschi no mums, ne wis Malleneeschōs, bet Widsemnes widbū dsimmuschī, un daschu gabbu tam „r“ pa pehdahm palkat dsimmuschees, to panahza kahdā faktā, tur wairs flaidri Latweeschi nedsihwo, un redseja, ka wezzee laudis tur ar karjautehm ehđ un ka jaunee peeteel ar karautehm. No ta mehs noprattahm, ka „r“ Kurssemne wehl irr dsihwotajs, bet Widsemne jau mirka. Kurssemneeki dsird ar ausihm, redj ar azzihm, eet pa durihm u. t. pr. Mehs tiffai ar ausim, ar azzim u. t. pr. Zitti jau no wissa ta gribb noprast, ka muhju walloda jaunaka, ka winna Kurssemneekem jau kahdu sobli preekschā, jo galla silbes ar laiku nepaleel wis garrakas, bet ihfakas. Bet ta irr tihra lepniba. Un tadeht — deesgan. Til to wehl pee-

minneschu: (Putras) pohbu un (linnu) pohbu pee mums jau no masatnes katrs proht isschirt.

J. B i m f c.

Rahds waheds par diwi jaunahm, ne seun driffetahm grahmatahm.

Leepajā pee driffetaja Gottl. D. Meyer irr gattawas tappuschas un wissās grahmatu bohdes Rihgā, Selgawā un Leepajā dabbumas schihs grahmatas:

1. **Jaunas kahsu runnas** pee saderrinateem jaunee-kaudihm, kā arri pee atraisheem kahsu nammā, preeksch un pehz laulashanas un pee atwaddischanahs lasfamas, to farakstijuschi E. F. un Chr. Schönberg. Raksa eeseeta 25 lap.
2. **Garrigas kahsu dseefmas** pee saderrinateem jaunee-kaudihm, kā arri pee atraisheem, runnas turroht kahsu nammā, preeksch un pehz laulashanas un pee atwaddischanahs dseedamas, to farihmejis E. F. Schönberg. Raksa eeseeta til 4 lap. (Schihs dseefmas peeberr pee tahm augscham minnetahm jaunahm kahsu runnahm).

Tas wezz-tehwu eeraddums, kahsu nammā no rihta, eefam us basnizu pee laulibas dohdahs, un atkal, kad no laulashanas pahrnahst, Deewa wahrdu walkahst jeb runnas un pahrtarus noturreht, irr Deewam un zilweleem patihkams eeraddums un newaijadsetu schim eeraddumam wis kaut sust. — Kad nu tahs pahrs derribas jeb kahsu runnas, kas mums lihds schim brihscham irr driffetas, jau dilti aprastas un kohti nepilnigas (zaur to, ka tur nau ne kahda isschirriba, waj jauns pahris, jeb wezzigs, waj abbi atraischi jeb weens atraintis un ohtris laulneels jaunu fahschu), tad mehs rakstītaji eesam dasch'fahrtigahm muhseju usajinaschanahm paklawidami, jaunas kahsas runnas, kas us Deewa wahrdeem dikbinatas, laudis laiduschī. Te tad basnizās wehrminders, weddeju tehws jeb zits, kas us runnas tureschanahs aizinahst, warrehs zil ne zil preeksch katras waijadsibas isschirt fawadu runnu. — Tapat arri schē klahst peeberr par 4 lap. pehrtama ihpasha jauna grahmatina ar garrigahm dseefmahm preeksch laulajameem un jaun'falaulateem kahsu nammā pee pahtareem dseedamas (fawadas dseefmas preeksch jaunee-kaudihm, kas laulibā stahjahs, fawadas atkal preeksch atraisheem). — Basnizās wehrminders un weddeju tehws darrihs pareisi, kad kahdas trihs jeb tichetras grahmatinas ar to wirsrakstu „Garrigas kahsu dseefmas“ ic. nopirks un tahs nems kahsās lihds, kā lai wissi kahsineeki warretu schihs dseefmas lihds dseedahst.

Ja lahdam 1ma jeb 2tra un 6ta runna rahditohs par garru, tad jau prahstigs zilweks sinnahs, tahs derrigā weetā pahfinaht.

Lai nu schihs jaunas kahsu runnas un dseefmas pee klawstaju un dseedataju firdihm fwehtitohs, to wehle no wissas firds tee rakstītaji.

Rihgas Latweeschu beedriba.

3schā Dezbr. pehz pussd. p. 4. **runnas-wihru fapulze.**

3schā Dezbr. — walkarā **balle**, eesahfjees pulst. 8, beigsees pehz pulst. 3. Jamaksa kungeem 50, dahmahm 30 lap., nebeedreem no semmehm 75 lap. — Beedru fahrtēs usrahdamas.

10tā Dezbr. pulst. 3. pehz pussd. **pitna fapulze** deht rewidentu zelschanaš. Preekschneeziha.

Rihgas Latw. labdarrihchanas beedriba.

10tā Dezbr. walkarā pulst. 7½ **weešbas walkars** ar dseedaschana un danzoschana, truhkumu zeedameem par labbu. Raksa kungi 50 un dahmas 30 lap. Beedru sihmes ja-peerahda. Preekschneeziha.

Lidjs 1. Dezember pee Rihgas amahfuschī 2239 luggi un aigahjusā 2241 luggi

Atbildedams redaktehrs: A. Veitau.

Sluddinafchanas.

No faweenotas Wobler. Oldenburgas- un kleistin pagastu-waldifchanas (Dinamides dr.) teel sijnams darrihs, la 18ta Dezember sch, gab. rits 1) waltis-ammata-wibru waleschana notur-reta, 2) no teem, las webl parahda, frohna- un waltis-malfafchanas la f. g. beidiamā terminā fanemtas un 3) nofpreists, zil pee nablamas rekruteereshanas farram rekruscham naudas libes jacohe. — To buhs pilsehtas, zittas walsies un gubernijas ishwedameem scho pagastu-lohjesleem fanablfchanas un prepildifchanas debf eewehrobt!

Wobler pagasta-teesas-namma, 28. Nowbr. 1872.
[N 220] U. Grünberg, weg. weiz.
E. J. Rihgy, pag. str.

Usaizinafchana

wissu, schahs pagasta abrupus rohb-schahm dsh-worameem (beedrus) lohjesleem us 18ta Dezember f. g. pee sawu nedobfchanu nolihdsinafchanas, ta arri tehs, kurri schinni 1872 g. pawassai rekrutu beedribas nandu schaitan emalfaja, — minnetā deenā teesas-namma fanemt.

Etraupes brause, Raistum pag. wald. 20ta November 1872.

Leepajas komerz-banka darra zaur scho wiffecm sijnamu, la winna schodeen sawu darbu fahluft un buhs, hef wen swehtdeenās un augstis swehtlās, latru deenu no pullsten 10—2 waldā.
Leepaja, 1. November 1872.

Labs namma-puifis, las arri proht firaus lohpt, warr weetu dabhuht pee Ernst Plates.

Wohl kahdi, las llaweeru spihleschānu gribb cemabzitees, warr meldetees Pehierburgas Ahr-Rihgā, Bekker-eelā N 5 pee
E. J. Rihgy.

Zaur scho daru sijnamu, la es Rihgā par adwokatu us dshwi nomettees. Mans dshwolis atrepeahs Raiku-eelā N 19.

Zoh. Einberg, 2
hofgerichs- un rahtsardwefats.

Ar schcem rakiteem fawcem andeles-draugeem sijnamu daru, la es ar sawu linnu- un linnu-fahstu andeles-weetu no „Raiba jalka“ eebraufschanas-weetu esmu no 1. Dezember f. g. pahrwaddajees us „Schuibe“ eebraufschanas-weetu.
G. A. Pirang (nohts), 2

Kreewu = Latweefchu = Wahzu Wahrduize,
isdehta no tentas-argaismoschanas-minist. rizar.
Walsa 1 rubl. 50 kap.
Pagasta preefshneeli, flobletaji un aikal pahrdeweji, las wairal grabmata- us us reisi pirl, dabhu par lehtalu zennu pee
J. Denbnera,
grahmatu-bohdē Kohp-
eelā Nr. 3. 3

Wislabbato fernu pahrdohd Massawas Ahr-Rihgā, Zaan-eelā N 50, jayrassa pee mahjas puifcha
Andrejewa.

Ne zensures atrehehtis. Rihgā, 1. Dezember 1872.

Zeenijameem Lauteefcheem sijnamu daru, la manā

Latweefchu grahmatu bohde

pee Pehtera basnizas, irr papilnam dabujamas wiffadas latwiflas grahmatas preefsh floblahm un preefsh lassifchanas, las arri par seemas-swehtu dahwanahm derrigas. Shpafchi peedahwaju glihti eesetas

Dseefmu-grahmatas

no 1 rubla lihds 3 rubleem gaba la.

Ernst Plates.

Lihds ar sawu baggati pilditu
K r a h j u m u
no wiffadahm sortehm wadmallas, bufskina, westu- un obderes drabnahm, peedahwaju arri sawu krahjumu no wiffadahm wif-
jaunafahm
willana dahmu kleifchu-drahnam,
dashadās pehrwes, bes tam webl melwutih-willana un pufswillana ripfi un willan-atlassi preefsh kleitehm un kaschol-drahnam, wifslabba-fahs melnas sibdes-drahnas, wiffas balt-drahnas, la: mulli, Kemberiju, schakonetti un t. j. pr.; tabtak sibdes, willana un bohmwillas lafkatus, audekta kabbat-drahnas un webl zittas schahdas leetas.
Zeeti nolikti tirgi (bes dingeschānabs) ar 5 procentigu rabattu.
A. Schweifsing,
Zelgawā, leelajā eelā Nr. 14. 3

Lohdes (Meglül) waltis-namma buhwefchana tifs 21. Dezember f. g. isdobia; las scho daru gribb uknem, lai tadeht preefshahs minnetā deenā pee schihs waltis-waldifchanas.
Lohdes muifshā, 27. November 1872.

Diwtahschu mahja ar wiffahm turklaht peecerrigahm ehlahm un 3 pubru-weetahm semmes irr pahrdobdama Zehsi. Klachtalas sijnas isdohs turvat meefneel-meisters
Waap.

Diwas mahjas ar leelu grunti
teel lehti pahrdohstas Altonas-eelā N 8.

Mohreesmuifshā, Ritaures basnizas draubje, teel no Jurgeem 1873fcha garda peens us renti isdohs. — Luhwalas sijnas par tardu isrenteschānu dabhu pee Mahlpils muifshas waldifchanu.

A. Th. Thiesa
wezzaka
Englischu maqasina, Rihgā,
peedahwa ar ohglahm fildamas pletthiferes, plat-
teeretus kulturus, ehderetus un alwotus wahra-
mohs tranlus.

Drickhtis un dabujoms pee bilfchu- un grahmatu-dricketaja Ernst Plates, Rihgā, pee Pehtera basn.

Brahlu Busch
grahmatu = bohde

irr dabujamas schahdas grahmatas:
Kreewu-Latweefchu-Wahzu Wahrduize.
Walsa 1 rub. 50 kap.
Seemas-swehtu lihgsjmiba, par dahwanu us seemas-swehtleem. Walsa 12 kap.
Tahpeles rebkinu usdohfchānās preefsh pagastu floblahm no A. Tullija. 1. fahschuh-
wumē. Walsa 12 kap. Isnahlumi 5 kap.
Sfoblas leeziba. Sastahdihis no Th. Gai-
lyht. Walsa 1 kap.

Englischu aufchāmu deegu bohde
pee Gulbja.

Daru sijnamu, la esmu dabujis jaunās moh-
des raibus deegas un irr ismellefchānās no wee-
nam iehrwahm par lehtalo zennu. Rihgā, Raiku-
eelā N 19. A. A. Lebedew.

Behsis
irr diwas llaweres (Flügel) pahrdohdama-
mas; tahm latrat irr 6³/₄ oltawes. Zapepraffa
pee bohndeefta lungā Emil Peterson, pretti tir-
gus plazzim pee atlas. 2

petroleumu

pahrdohd muzzahm un stohpeem par lehtalo tirgu
P. Bornholdt un beedr,
Zuhlu-eelā N 25 (pee Zuhlu-wahhteem.)

De zensures atrehehtis. Rihgā, 1. Dezember 1872. Drickhtis un dabujoms pee bilfchu- un grahmatu-dricketaja Ernst Plates, Rihgā, pee Pehtera basn.

Ze klacht peelikkums ar sluddinafchanahm.

Sluddinafchanas.

Peħž
Rihgas-ahrpilsfebtu
ugguns-apidrohschinaschanas beedr.
 general-fapulžes nospreeduma no 6. November f. g. irr preelš 1873 gadda bes taħš gadslahrtigas eemalfaschanas, wehl ohtra til pat leela wisseem peedallita dalka klabt javeemalfa.
 Rihgā, November mehneji 1872. 4
Beedribas pahrwaldiba.

Tai 22trā Dezember f. g., pulstien 12 pušdeenā, tiks Widdrišču muišā is pagasta magastinas 50 tšchetverti waffaras-labbibas olžionā wairakšohlitajeem pa masalahm dallahm prett aiemalfu pahredohti.

Widdrišču pagasta waldischana, 13tā November 1872. 1

Tai 6. Dezember 1872 tiks no Skrihwermuišas malfiz-magastines 331 tšchetverti (t. i. 1059 m. hri) rubsu un 210 tšchetverti 56 garz. (t. i. 690 mehri) meelču pa leelalam un masalam dallahm pahredohti.

Skrihwermuišas pagasta waldischana, tai 18. November 1872. 1

Weens waggars, lam labbas leezibas un weena muišas fatmneeze, 1. Februar 1873 waijadšigi. Zapeteizahš pee Ernst Plates. 2

Dahršneeks

ar labbahm leezibahm, las arri ar treibušcha pulkeh m proht darboteis, weetu warr dabbuht pee Sezzes mahjtata (Sezzen bei Friedrichstadt). — Winaš ir war aprezžehts buht, ja winna seewa apnemmahš par weschereeni buht. 1

Las Witebskas un Mogilewas gubernijas grihb muišas pirkt woi renteht, jeb lam pee Witebskas teešahm waijadšetu weeteela, tam us wize-labbalo wišš tiks islihbsehts, tad winaš tamdehl ar sawahm waijadšibahm peeteilfees us šcho adrešši:

Seebode un Borchkowsky Witebskā. 1

Leepajas komerz-bankas waldischana
 malfa rentes par

Celikum eem:

- a) par 100 rubleem, las us pagehreschonu latrā laikā atmalfajami, 3% proz. jeb 1 lap. par 100 rubl. us teenu;
  - b) par summahm, us ninnamu laiku eemalfajt un 7 deenas peħž usfazzifchanas atpallat malfajamas, 4 proz. par gaddu;
  - c) par summahm, las eemalfatas, las eemalfatas us zetu terminu no 3 lihds 6 mehn. ā 4 1/2 proz. par gaddu;
  - d) par summahm, las us ilgaku laiku nodohšos prett bankas-šcheinehm ar luponeem, las 12. Juni un 11. Dezember latrā gaddā ja-ismalfa un 3 mehnešchus peħž usfazzifchanas atpallat malfajamas, 5 proz. par gaddu;
- Banka arri peenemm us rehšineem un atlihbšina 4 procentes.

Widewumi teel dohti:

- a) us preħž lihšahm, par 7 1/2 — 9 proz. par gaddu;
- b) us naudas papihreem par 8 — 9 proz. par gaddu;
- c) welseles lihds tahlakai nosfazzifchana teel peenemš us 8 — 9 proz. atreħfinaschana par gaddu.

Banka nemm pretti us paglabaschana naudas papihrus, wehrtas leetas ic. par masu atlihbšinaschana un bes ta usnemmahš no teem us paglabaschana dohteem naudas papihreem, tohs prederigus luponus, lam laiš pagallam un rentes prett 1/4 proz. atlihbšinaschana, eelasseereht. Kuponi no Kreewu walšs leenejumem, no Kurjemmes, Widssemmes un Žggaunijas lihlu-grahmatahm, komunal-leeneschanahm un no waldischanas apgalwotahm alžijahm, teel jau preelš ismalfaschanas laika atreħfinatas un wišši kuponi un alžije rentes eelasseeretās. 5

1871ma gadda
ihstee Kreewufemmes fekkaru-wihnuš
 no dāschadahm fortehm pahredoht par 35 lihds 85 lap. puddeli un muzžās spannu wišžē par tahdu tirgu, lo malfa, tad leelstam eepel, **C. W. Schweinfurth,** pretti beħreht un Ahr-Rihgā, Sudmallu-eelā № 47.
 Peesihm. Tahda patente, las wehle ar Kreewijas wihneem us semmehm andeleht un lo brihw turpat dšert woi aisneht, malfa lihds ar tabakas šhmi 8 rublus. — Bes ta waijadšigs krohsineekem woi žitteem us semmehm dšihwodameem, las grihb us semmehm andeleht ar Kreewijas wihneem, waijag no sawas muišas waldischanas at-lauschanas-šhmit peenest. Andelesšheine, tur tahda wehl naw, malfa 15 r. par gaddu.

Tahs lohti eemihletas un lehti pirkamas
Sweedru semfohpšchanas maschines,

tā: arkti no 5—16 rub-
 teem, ezzešas, sehja-
 mas-maschines, ar rohtu
 un ar firgeem dšennamas
 kullamas maschines no
 120—450 rubteem, puž-
 maschines, eksesu-ma-
 schines u. t. pr. u. t. pr.,
 tā tā arri

superfosfatu

peedahwa par lehtu tirgu tai maschinu krahjumā pee

F. W. Grahnann,

Kantohris: leelā Šchlaba-eelā, eeprettim biršču-nammam. Nikolai-eelā, blakkam šreħneeku dabrsam, prettim gabšu-fabrikim, Beħterburgas Ahr-Rihgā.

Žē sinnamu daru, la Weisemannmuišas Dabwid dširnavās, 2 werstes no Kalku-kroħga, šchofejās mallā, esmu retaišijis willas-kahršuwes us wiššu-labbalo wišši un labrščanas darbu usnemmoħš par wiššlehtalo zennu. 2
 Melberis Robert Goldberg.

Weens kroħgs ar semmi Rihgas tuwumā, irr no Surgeem 1873 isrentejamē. Klaptalas sinnos isdoħš Ernst Plates. 2

Weena kroħna muišcha Kursemē, Jaun-Želgawas (Friedrichstattes) aprinki, irr us 5 gaddeem isrentejamā. Klaptalas sinnos pahr to isdoħš Lambert-woi Wegfall-muišchā (Kleinsten-hof) Špilwes mallā, ais Baltahš-muišchā, 7 werstes no Rihgā. 1

Kahdas leelalas un masafas fainneeku mahjas, 15 werstes no Rihgas un 3—5 werstes no Stohpinmuišas dšelju-žellu statšiona, toby us wairal gaddeem isihretās. Klaptalas sinnos Stohpinmuišchā. 1

Wešselibas balsams

irr ittini prišchš dabbužams pee **Wilhelm Wetterich.** 2

Špalwas un špalwu duhnas, tā arri maišu drehbi un trinnišchus maišus par labbu tirgu peħr

Albert Drescher,
 Želgawas Ahr-Rihgā.

J. Karis leela
kurpju-magasihne

us Kalku- un leelahs Reħninu-eelas šubra, Kreewu beedribas-nammā, peedahwa wiššadas fortes sah-bakus un kurpes preelš pee-augufšheem, tā arri preelš beħneem; tā patt gummi-kalloschā no wiššu labbakas fortes par lehtu malfu.

Leelakais krahjums schuhjamu maschinu

preeksch skrohdereem un t. pr. no 65—100 rubl. f. un masafas ar rohlu greeschamas par 35 rubl., la arri preeksch **saimneezehm** no 16 rubl. subr. fahtoht. — Par wiffahm maschinehm mehs **wairak gaddus pilnigi galwojam** un peesuhnam bes maksas us pagehreschanu zenna-rabbitajus ar hildehm.

Lühe un Zimmerthal,
Rihgā, leelā Smilšū-eelā Nr. 7.

La ugguns-skahdes apdrohschinaschanas beedriba „Salamander,“

lam grunts-kaptahls 2 miljonus rublu leels un wehl labbi leels ihpaschs bruhka kapitahls, apdrohschina prett ugguns-stahdi Rihgā un ap Rihgu mahjas, fabrikus, prezses, mehbeles jeb mahju-leetas un wiffadas lufstamas un nelustamas mantas zaur sawu apstiprinatu weeteelu

A. Bergengrün,

lam kan'oris irr leelajā Muhlū-eelā (Mönchstraße) № 15, 1 treppi us augšū, blakkam muitas naanam un pretti Dom-basizai, Rihgā.

Wiffadas sortes allus un likeera forkus par fabriku irgu fahrdohd

Albert Drescher, 2
Belgawas Ahripilsēhtā.

Wisseem jaktis zeenitajeem un erohtschu draugeem darru sinnamu, la manā

erohtschu un jaktis-rihku bohde

taggad preeksch seemas-jaktis irr wiffas wajadhibas papillam fagahdatas un itt ihpaschi peedahwaju tahs Perkusjiona-dubbultintes, las brangi istrabbatas, la arri Lewangsche-sintes, las no pallatgalla lahdejamas un wehl leelā pullā

revolver-pistoles

no tahm wiffamasafahm, to labbatā war eebahjt lihbs tohm leelalahm, preeksch larra-wihru bruhkes, pehz wiffalabbakahs ceriltas, tā: Lewangsche, Schmitt, Wilson un Scherps; lahdeschanas-rihks, lahdejums, erohtschu-elje w. Lab wehl sintumeisteri tē warr dabbudt leelā pullā negattawus sintu-stohbrus, lasdu-kohtu sintu-scheptes un zittas wajadhibas.

Johannes Mitschke,
Kungu-eelā.

Adolf Wetterich apteekera prezzu un pehrwju bohde taggad atrohdama Zuhku-eelā Nr. 9.

Jaleek wehrā!

Sawcem gohdajeemeem andeles-draugeem par sinnu, la es sawu andeles-weelu wis ne-atstahju, bet tā lihbs schim, tā ir us preekschu sawu andeli ar pehrwju-prezsehju Pehtera basizai blakkam tablat projham weddu.

Wilkum Wetterich,
blakkam Pehtera basizai.

Eduard Frobeeii,

Kungu-eelā Nr. 6, prettim Bialo-
schewa bohdei,

peedahwa sawu leelu krahjumu schujantu maschinu preeksch mahjas wajadhibas, dahmu skrohdereem, wihreeschu skrohdereem, kurneeskeem, zepurneeskeem, seblineskeem u. t. j. pr. Ihpaschi luhdsu eewehroht tahs ihsten labbas

pateefas Amerikaneeschu Sin- gera schujamas maschines,

par to zennu no 70, 75, 95 un 110 rubleem, un irr tahs paschas schē til pee mannim eltas dabujamas. — Pamahzishana tā winnas bruhlejamas un eepallafchana par welti. Galwofchana par winnu labbumu un ilgu stiprumu. Labbaka maschinu-bohmwilla, -deegs, -sches, -addatas, -ella.

Tai isflawetā

wihnu-pagrabā,

Stahl-eelā pee raktuscha,
pee

Robert Jaktch un beedr.
Rihgā,

las jaw no 1844 g. pastahm,

teel pahrdohs par taisnu un lehtu maksu, pa leelahm un masahm dallahm, wiffadas wihna sortes, tāpat arri schampangeris, rumma un ihstais Englandes pobrters.

Kaudas-papibrus.

Udewu billetes no pirnas un odtras isleeneschanas, Widssemes un Kurssemes atfalkamas un ne-atfalkamas liblu-grahmatas, bankbilletes, inskripciones, Gelsch-Rihgas un Uhr-Rihgas 5 1/2 % liblu-grahmatas, wiffadas dielsu-jelku atzijas un obligacijones un t. pr. pehr un pahdohd pehz latra laita wehrtibas

C. S. Salzmann,

kantoris Rihgā, Kalku-eelā, „Stadt Londres“
traakteeri, appalschejā tashā.

Janna bohde!

Zaur scheem darru sinnamu, la es schē Rihgā, Sinder-eelā Nr. 15 esmu eetaihjis un baggati peepildijis weenu

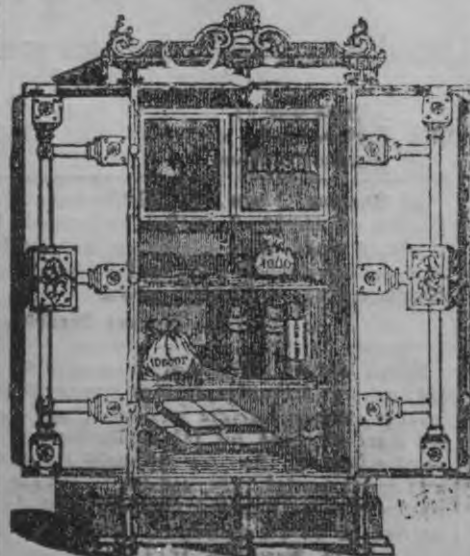
galanterijas-
un

sihku-prezzu bohdi,

tur wiffas prezses no eelsch- un ahrsemju labbakeem fabrikeem teescham esmu fahgahdajis.

G. Schönfeld,

Rihgā, Sinder-eelā Nr. 15.

Kaudas-skapji

teel is krahjuma pahdohiti un pehz pastelleschanas peesuhstitti no

Tiemer un beedr.,

Rihgā, leelā Smilšū-eelā Nr. 27.

Albans un Wenzis jeb Brahtu karsch.

(Berthold Auerbach.)
(Statt. Nr. 44. Beigums.)

24.

Saule wehl nebij lehkus, kad Albans jau behro wedda is stakka un ar winnu jahja us pilsehtu. Tè winsch zerreja patwehrumu atrast prett to uguni, kas tehwa mahjâ plohsjajhs.

Lassitaji wehl peeminnehs lohpu israhdischanahs preekschneefu. Schis wihrs arri bij teefas kungs un pee wianna Albans gahja. Leelmate, kas israhdischanas deenâ ar Mahli bij sadraudsejusehs, winnu fanehma. So wihrs nebij mahjâ.

Albanam winnai wifs gallu no galla bij jastahsta. Winna gauschi par to behdajahs un apsohlija, ka wihru, kas wehl sehodeen mahjâ nahkschoht, riht us Dantscheem stelleschoht. Tad wiffas kibbeles draudfigi, ne wis ar teefas palihgu, tikschoht islibdsinatâs.

Kamehr Albans wehl firsnigi pateiza, arri Dominiks peenahza. Winsch leelmahti apfweizinaja un no Mahles puffes luhdsâ, lai leelmahte driht nahkschoht us Dantscheem. Leelmahte dauds pee tehwa warroht isdarriht. Winna arri labprahht apnehmahs to darriht.

Albans un Dominiks lohpa jahja us mahju.

Jau bija naktis, kad winni tikka pee Gaischkalna. Albans tē nokahpa. Dominiks gahja us mahju.

Kad Albans Trihnites mahjinai tuwojahs, tad furs reedams winnam sohbus rahdija. Wai tas nebij Duffsis? Un kâ tad tas scheitan nahzis?

Trihnite winnam pretti tezzeja un fazzija, lai neeijohht wis eekschâ. Wenzis tur effohht. Winsch tehwanam 400 gulschus gribboht doht, ka lai lihds ar winneem us Ameriku warretu eet. Tahdâ wihsē winnai wehl warretu laimigi palikt. Lai til ween Albans sawu lepnibu atmettoht un wifs buhschoht labbi.

„Preeksch tawa tehwa man jagahda, ne wis brahtam. Winnam nau wairat' ne kâ mannim. Laid' manni meerâ!“

Winsch atrahwahs no Trihnites un ar johni eefkrehja istabâ. Wenzis stipri farahwahs, kad brahlt redseja.

„Kas tew' schē jadarra?“ — tã Albans brehza — „Eij elle!“

„Es tewi drihsat' warru isdriht ne kâ tu manni!“ Tã Wenzis. Nagtukallejs apstahjahs Albana preekschâ un Wenzi tillam luhdsu, kamehr isgahja laukâ.

Nu nagtukallejs darbojahs til ilgi ar Albanu, lai falihgstohht ar labbu ar brahli, kamehr Albans, ar brahlt gribbedams fameerinatees, winnam pakkat steidsahs un to ar wahrdu sauza.

Metahlu no ta almina kalna, kur winnai aifwakar' us rohbesch-almina bij sehdejuschî, Albans dsirdeja sunna reeschanu un ka bals sauza: Kerr winnu!

Duffsis kâ lauwa Albanam usfritta wirsâ. Bet Albans to kehra pee kalla un eesweeda besdibbinâ.

„Tad tu sunni us mannim rihti!“ tã Albans brehza un brahtam wirsâ fkehja. Abbi nu zihnjahs. Neveens neko nesazzija.

Tã zihnidamees winni arween tuwat' peeweelahs pee besdibbina. Sehtas nebija. Tã tad abbi weens ohtro stipri aplampdamees nogahsahs no almina kalna besdibbinâ. —

25.

Melna nakts bija, kad Albans usmohdahs. Winsch taustija ap fewim un schaufmas to pahnehma. Winsch kehra zilweka waigu. Tas bija Wenzis. Winna weena azs wehl spihdeja tumschâ nakti. Albans ausi peelikka pee brahta firds. Ta wairs nepuffsteja. Issamiffis un tã kâ ahrprahhtigs un weenumehr Wenzi! Wenzi! brehkdams winsch fkehja us mahju.

„Kur taws brahlis?“ tã tehws praffija.

„Meschâ, bes dschwibas, pagallam!“ un affins straume winnam lehza is muttes.

Semneeks fkehja zaur tumschu meschu ar wehjlukturi un brehza: „Wenzi! Wenzi!“

Seschi wihrî lihki prett rihteem atneffa. Arri dakters nahza lohpa ar teefas tungu. Nagtukallejs ar Trihniti arri bij peefkrehjuschi.

Gohda istabâ gulleja Wentscha lihkis. Tehws tur sehdeja un newahrdu neteiza.

Albanam ohtâ istabâ us daktera pawehleschanu weenumehr leddu likka us galwu.

Ap pufsnahts winsch usmohdahs brehkdams: „Kur irr taws brahlis?“

Weenu deenu un weenu nakti tehws sehdeja pee dehla lihka. Winsch neko ehda un neko dschra un neko nerunnaja.

Beidschoht kad lihki us kapsehtu wedda, tad pirmoreis fahka raudaht.

Un tomehr schis stuhrgalwigs zilweks wehl nebij falaufts. Us mahju brauzohht fazzija: „Deews manni gan bahrgi nosohdijis, bet taf mannim taisnibu dewis. Mans zeemats netiks wis dallihts, bet paliks Albana rohka.“

Albanam tehws nemoj turumâ nedrihssteja nahkt. Albans tuhlt brehza kâ traks, kad wezzajs eenahza istabâ.

Weenâ deenâ Albans likka wisseem iseet laukâ un til ween Dominikam un Mahlei pee winna palikt. Tad winsch fazzija:

„Dominik, wifs nu peederrehs tewim, kâ Mahles wihram. Mannam mohzitajam neko nesazzischu. Dohd' mannim rohku, ka mannai Trihnitei mannu mantus daku dohfi. Trihnite Deewa preekschâ peeder mannim.“

Dominiks winnam dewa rohku un praffija, wai scho leetu labbat' zaur teefahm nebuhschoht likt apstiprinaht. Bet Albans fazzija:

„Es ar teefahm wairs negribbu pihtees . . . Es tewim ustizzohs . . . un ja tewim buhs behrnu . . .“

effi taiſns . . . taiſniba . . . fur irr taws brah-
lis? . . . taiſniba . . . "

Schee bija Albana beidsamee gaischee wahrdi.
Winfch wehl kahdas deenas ploſſijahs un tralkoja,
bet bes apferschanas, kamehr beidsobt isdsiffa ar teem
wahrdeem: „Kur irr taws brahliſ?“

Kad tehwan dehla mirſchanu ſtannoja, tad duſ-
migs ar kahju ſpehra un duhri rahdidams fazzija:

„Tas irr winna beidsamais ſtikis!“

Winfch to turreja par grehku un par ſpihteschanu,
ka zaur Albana mirſchanu winnam nu ta beidsama
zerriba bij isahrdita. Zeemats nu nahza ſweſchu
zilweku rohka!

Ne zil ilgi pehz Albana arri mahti wedda kap-
pinã. Semneeks, kam nu Dominiks ka weenigs
mantineeks bij ja-uſſkatta, winnu uſſlubbinaja un
luhdsja, lai zeematu muhſcham nedalloht.

Bet Dominiks teiza, ka mirdamam Albanam ef-
ſobt ſohljis, taiſni iſturretees prett katru no ſaweem
behrneem.

Semneeks kluffi pagalmã, pa ſtalli un ſchluhneem
apfahrt gabja itt ka kehms. Meſchã ſewim preebi
likka nozirſt un to ſaſahgeht dehtõs un tohs pats
wedda uſ mahju.

Pawaffarã weenã rihtã winnu atradda nomirru-
ſchu. Tahda ſlawã iſzehlahs, ka ar winna nahwi
ne-effobt riktigi.

26.

Dominika un Mahles kahſas kluffumã tikka ſwin-
netas. Mahle ſawã gohda deenã pee kruhtim neh-
ſaja Dominika gohda rubli.

Dominiks irr taggad weens no wiſſ baggateem
leelſemneekem.

Bet winſch beſſi fakka ta:

„Es efmu leelſemneeks. Bet manni behrni muh-
ſcham lai ne-aiſmirſt, kas winnu tehws bijis, prohti
nabbaga kalpiſch. Un ja mannim ſawa manta 10
dalkãs buhtu jaballa, tad tomehr gan ta darrifchu,
ka kates behrns buhs laimigs un pilnã meerã.“

Mahlei ſchi walloda gauſchi patihf. Abbi dſihwo
ka paradihſe.

Kluſſ meers walda tur, fur zittfahrt duſmas un
affaras bija par waldineezehm. —

Arri Kurſemmes un Widſemmes gruntineeki, ja
grihb, no ſcha ſtahſta dauds fo warr mahzitees. —

D ſ e l l ſ n i t e .

(Herrmann Schmid).

(Statt. N. 46.)

Kad Mahrzis dſirdeja, ka par Staſi tikka run-
nahs, tad ſirds puiſcham kuſtinajahs. Winſch at-
fahpahs buhdinas dibbinã un gandrihſ dwaſchu ne-
willa, ka labbaſ warretu dſirdeht.

„Staſi zeemã newarreja palikt, tapehz ka wiſſeem
par apſmeeklu bij palikkufi. Winna irr weens ſpih-
tigs meiteets, kas labpraht katru ſohbo un katram

uſ deggunu dohd. Bet leeldeenã Zakenawã bij
ſwehtli. Tur tai ſlikti iſdewahs. Winna fatikka
weenu ſweſchu puiſku un to ſawa eeradduma pehz
arri duhra ar ſawu mehli. Bet ſchoreis winnai ne-
labbi iſgabja. Tas puiſka bij ſtipraks par winnu
un to neſchehligi ſohboja un par dſelkſniti ſauza.
No ta brihſcha ſchis pawahrds tai palizzis. Kates
winnu ta ſauz. Kur tik ween winna eet jeb ſtahw,
wiſſur winna to wahrdu ween dſird. Kad baſnizã
nahf, tad puiſchi fakka: „eita pee mallas, lai dſelkſ-
nite Juhs nekohſch!“ Kad ſawã paſchã pagalmã
atrohdahs, tad paſchas puiſchi un meitas iſchufſt:
„Greeſchat zekku! Tur eet muhſu dſelkſnite.“

Tã tad winna gluſchi trakka un dulla palikkufi
un no wiſſeem zilwekem gribbejuſi ſchirtees un irr
apſlehpufehs uſ kalneem, pee tehwa lohpeem, lai ta
leeta tittu aiſmirſta.“

„Winnai pareiſi notizzis!“ — ta ohgku dedſina-
tajs — „bet wai tad nu weentulibã dſelkſnite
rahmaka palikkufi? Wai wairs nekohſch?“

„To gan netizzu. Bet kluffat' winna gan palik-
kufi un gandrihſ neweenu wahrdu wairs nerunna.
Winnã man iſleefahs ka wiſta, kas neſinn, fur ſa-
was ohlas likt. Bet jau nahts mettahs. Man
ja-eet. Ar Deemu!“

„Arri man' ja-eet.“ — ta ohgku dedſinatajſ —
„labb' walfar, Mahrzi!“

Beidsobt arri meſchafungs taiſijahs uſ zekku.

Mahrzis ka likkãhs nemãſ nemannija, ka weeſi
ſchlihrahs. Winſch weens pats palikka atpakkat, ar
ſawadahm dohmahm kaudamees. —

4. nodalka.

Ilgatu brihdi Mahrzis kluffu ſehdeja. Tad iſ-
gabja laukã un pa kalnatekku uſfahpa lihds kamehr
weenã weetã tikka, no kurreenes to buhdinu no tah-
leenes warreja redſeht, fur, ka no Katsches bija dſir-
dejis, Staſi dſihwoja.

Wehl tur bij ugguns. Staſi wehl nebij gulleht
gabjuſi.

Tã nu winſch ſtahweja un ſtattijahs un ſtattijahs.
Jau labbi wehlu bij palizzis, jau ugguns bij iſ-
dſiffis, kad Mahrzis beidsobt pa kalna tekku lehneem
ſohleem, ta ka negribbedams, uſ mahju gabja. —

Geſim nu mehs druſku pee Staſi un luhtõſim,
ka dſelkſnitei tur kalnõs klahjahs un wai kalnõs
tahda patti ſkarba irr ta leiã.

Kapehz tik wehlu wehl ugguns bij meitas mahjinã?

Tã, kalnõs, winnai ſinnams par to wairs ne-
bij jabihſtahs, ka zitti to apſmees jeb aiſ mugguras
par dſelkſniti lammahs. Bet ſawu mehrki meita
tak pa puffei ween bija panahkuſi. Ta bij zerrejufi,
ka winna to leeldeenã notikkumu aiſmirſchobht, tik
fo nekas wairs to ne-atgahdinajahs. Bet ta tak
nebija wiſ. Sirdsbalfs tai pahmetta, ka prett
Mahrzi ſlikti effobt iſturrejuſehs.

Lihds ſchim Staſi tik ween bij paſmehjuſehs, kad
kahds gohdigs jauneklis mihtu uſ winnu bij ſtatti-

jees. Kam tad wiina nu taggad tahs azzis ne warreja aismirst, kas Sakenawâ fem nodrifkatas zeppures us wiinu bij skattijuschahs, gan dufmu pilnas, bet gan arri fahpju pilnas?

Mahrzis weenumehr winnai stahweja preefsch azim un tai pahrmetta un prassija: „Ro kauna tew esmu darrjis, ka manni preefsch wisseem laudim effi issmehjusi? Es tewi esmu turrejis, ka lai tu rohku jeb kahju nelaustu. Es ar tewi draudsibu gribbeju zelt. Un tadeht tu manni aplaune un sohbo un dserramu naudu dohdi?“

Winsch nu gan sinnams zaur to reebigo palamas wahrdu pee winnas bij atreebes. Bet wai tad wiina patti puifi us to nebij kahrbinajusi?

Stasi masaf' us Mahrzi bij dufmiga kâ us nahburgeem, kas to reebigo wahrdu til mihti bij usnehmufchi un wiffur isdaudsinajufchi. Mahrzis wiinu jau nepasinna. Tad nu winnam to gan warreja peedoht. Bet tee zitte jau sinnaja, kahda labba meita wiina bija. Kad daschureis kauna jeb skarba palikka, tad jau sinnams ne wiina bija ta wainiga bet zitti, kas wiinu kaitinajufchi. Wiina labbi apsinahs, ka rahms un pazetigs zilwels effoht.

Tahdas dohmas meitai prahâ sehahwahs. Weentulibâ wakkas tai jau netruhka. Tas neretti notikka, ka Stasi pa wesselahm feerendel-stundahm us maso benki mahjas preefschâ sehdeja un ar stihwahm azim us weenu un to paschu weetu ween skattijahs.

Arri schinni wakkarâ Stasi ar teem wezzeem sapneem bij nopuhlejufchs. Un kâ arween, tã arri schoreis schihs zihnischanahs gals bija tahds, ka winnas skarbums mihsstinajahs. Meita juttahs gauschi nelaimiga un affaras straume tai sahka birt. —

Ta wiina sehdeja us benka un nekusteja, kad winnai nemannoht seeweets peenahza klah un kahdu gabbalinu no mahjinas brihuidamees apstahjahs.

„Ro tad tas eesihme? Ta irr skaista buhschana! Jau nakts mettahs un wehl ugguns nau usfurrinahs. Mahja stahw wakkâ un tapat kuhhs durwis un meita fehseh preefsch durwim itt kâ weentulis!“

„Kâ? Wai tehwa mahsa us kalneem nah? Nu sinnu, kapeh; tã esmu paschdusehs, prohti ka lai tewim tuhliit kahds eemestlis buhtu pee kihweschanahs!“
Tã Stasi.

„Un schi irr tawa apswiezinaschana? Es biju zerejusi, ka skaidraks gais kãnds tawu skarbumu nopuhthhs. Bet mannim kâ leekahs wihlees.“ Tã Babbe.

Stasi: „Wai tad man' trakkai japaleel ais preeka, ka weenreis tak kahdam prahâ nah, skattitees, kâ mannim klahjahs?“

Babbe: „Labbi, labbi. Es redsu, tu to kihweschanu tapat wehl zeeni kâ fennaf'. Bet wai mannim arri kummosu ehdeena warri doht?“

Stasi tehwanahsai ehdeenu fataisija, bet itt ne weenu paschu wahrdu nerunnaja. Par scho kluffu zeeschanu wezzite breefmigi errojahs un fazzija:

„Tu jau ne puschplehstu wahrdu nefalki un manni nemaf ne-ufflatti. Tad arween wehl tahds patz kohka gabbals effi kâ bijis?“

Stasi: „Un kam tad man kãnã zittadai buhs buht ne kâ leijã? Un kam tad pee mannis nahzi, ja sinni, ka tahda dselstnute esmu?“

Babbe: „Tapeh; ka mannim labba sirds un ka tewi mihsloju, lai gan to ne-effi pelnijusi un tapeh; ka gaidu ar gaidischanu to laika, kurrã to palammahs wahrdu wairs nepelnifi.“

Stasi pasmehjahs spihrtigi un fazzija: „Ro tas man lihdsetu? Taggad man' weenreis tas wahrds peefehrees. Kursch man to atnems?“

„Tu patti to warri darriht. Tu to warri un tas arri taws peenahfums. Skatt', es to newarru tizzeht, ka tu tahds kohka gabbals effi, par kahdu fewi paschu darri. Es zerreju ka ar tewim ces itt kâ ar leddu pawaffarã. Gan tad ar smaggeem wahgeem brauz pahri. Bet peepefchi nahf filts gais un eefsch pahri deenahm leddus par uhdeni palizzis. Tã pat arri ar tewim buhs.“

Un tapeh; esmu nahfusi, weenteesigu wallodu ar tewim runnah. Tã tas newarr palikt ar tewi. Neweens jau newarr eedrohschinatees tewi ar pirkstu gallu aistikt. Tu effi pilns dsellonu itt kâ esis.“

Stasi: Tadeht fargi sawu rohku! Ne-aisteez' manni, ka nedurrees!“

Babbe: „Merunna til aplam! Es tewi mihsloju, itt kâ es tawa mahde buhtu. Un pa pufsei jau arri tewim par mahdi esmu. So tawa mahde mirra agri un es tewi esmu usaudsinajusi. Un tapeh; arri drihktu fazzih: Meita, tew' japaleel zittadai!“

Stasi: „To jau fenn sinnu, ka es ta esmu, no kurras wiss nemeers iszeltahs. Bet es arri sinnu, kapeh; tas tã irr. Prohti tapeh; ka mannim nau neweena zilwaka, kas manni mihslo. Ak tu mans Deews! Bif nelaimigs zilwels esmu! Kaut jel es mirtu wai schodeen!“

(Us preefschu wehl.)

D s i r k s t e l e .

Nebe tas ween derr, kas zilwelu mahja;
Arri kas eepreegina, irr daustahet derigs.

Trihs flaweni wihri.

Kauni laudis salka: Mahjas weefis effoht wehsis, kas atschgarnist raphjoht un nekahds stiprs raddijums, kas klupdams us preefschu skreijoht. Es salku, ka tahdas wallodas irr kaunas wallodas; arri Mahjas w. zit spehdams us preefschu dsennahs un gaismu iplahda, weetahm swezzi aisdedsinadams, weetahm skallu celippidams. Schahdeem wahrdeem par peerahdischanu jafalka, ka Mahj. w. tilko isdsirdejis, ka wiina kaiminsch saweem lassitajeem neffischoht bildes no eewehrojameem wihreem, arri negribb pakkalã palikt, saweem lassitajeem bildes pasneegdams. Sin-

nams schihs bildes naw wiß no ihsteem tautas wihreem bet tomehr bildes. No feijas un no weida winni tahdi:

Siffenis.

Besbikfis.

Tahmeneeks.

Kad nu tu, lassitajis mihtais, scho bildi buhfi labbi apstattiiees, tad arri nojehgfi, ka muhsu trihs flawenee wihi no isflatta wihreem lihdsinajahs, un gribbessi sinnah, ko schee trihs pastrahdajuschu tautai par labbu jeb par kaunu. Wißi trihs irr rakstneeki, bet winnu raksti nekam nederr, tapat ka dauds zitti raksti Latweeschu walloda.

Siffenis farastijis pasalku, bet ka wiffas pasalkas meesch, ta arri winsch famelsees.

Besbikfis raksta sinna no plattbilscheem, bet kas nu dauds no biffelm runnahs.

Tahmeneeks no sawas galwas mas ko sinn rakstih, bet winsch noklaufahs, ko Tihums ar Ingu runna un tahdas farunnas eelee Dsirfstele.

Bet tu, mihtais lassitajis, gribbessi arri sinnah, ko tee daschadi rihki un eerohfshi nosihme. Apluhko pirms Siffeni un tu eeraudsi winnam spalwu aif ausis un butteli rohka. Ta spalwa sihmejahs us winna rakstneeka ammatu un ta buttele us kahdu apflehpumu; tapehz itt kluffam tew to pateilschu: Siffenis gribb zaur brandwihnu par flawenu wihi titt. Tu dohmast, winsch gribb jaunu brandwihnu isgudroht; to gan ne, bet winsch gribb brandwihna derschana isdeldeht. Winsch eewehrojis, ka Latweescheem wairak frohgu neta skohlu un ka tur brandwihna derschana plaukstoht, kur kauschu labklahschanahs nihkstoht; tapehz brandwihna derschana isnihzinama, un Siffenis to ta isdarrihs: winsch wiffu brandwihnu eelee saktu buttelees, lai til slimneeki brandwihnu dsertu un peeliks papihra stribpiu, us kuru winsch usrakstih: swehtdeenas pa diwi karrotehm dserrams.

Besbikfis, ka redsi, irr tulls wihs un tu tapehz dohmast, ka winsch dauds allus dserr un tapehz

muzzai muggura usrahpees, bet ta tas naw wiß; jo winsch irr tautas draugs un tapehz to muzzu no-twehris, kura fennal Latweeschu tautu par spundu ehbinajuschu, un to muzzu neweenam nedohs, lai Latweeschi reis pee prahta nahku.

Tahmeneeks, ka pastarinsch, neko labba nespehjis few eegahdast, ka tiffai lihmes katliu; bet schinn katlina pawiffam sawadu lihmi wahra. Ar scho lihmi warr wiffadas schelshchanahs, pat tohs sihwakohs preetneekus falihmeht. Scho katlinu winsch dahwinaschoht beedribai. —

L.

Kam peederr tihtars.

Leitis un schihs dsihwoja kaiminds un abbi turreja tihtaros. Schihs us petnu iseedams, nosohg Leitim tihtaru. Leitis naw mukfis. Winsch schihdu apfuhds, ka tas schim tihtaru nosadfis. Sagtais tihtars teel pee sohga aifneests, lai sohgis teesu no spreestu, kam tihtars peederr. Spreeschana nebija weegla leeta, jo stary Leischu un Schihdu tihtareem naw staryibas. Bet sohgis irr gudris lungs. Winsch uspraffa Leitim, ko schis saweem tihtareem ehst dohdoh. Leitis atbild, ka meeschus dohdoh. „Ar ko tu, Joschi, sawus tihtaros bareo,“ sohgis schihdinu waiza. „Ar maifi, zeenigs lungs,“ atbild schihs.

Sohgis leel tihtaram kusmu usgreest un kusma atraddahs meeschi. Ta bija skaidra peerahdschana, ka schihs bija Leitim tihtaru sadfis.

B—L.

Dseefma par Knasteri.

Bij reis wahzeets Knasters,
Ka daschs taggadht:
Zittu semme meisters,
Laudis apmahniht.

Aymettees us dsihwes
Schenki atwehra,
Sihwohs ne bes kihwes
Laiht laistija.

Brihnumus un stikkus
Dauds winsch sinnaja:
Ta winsch brandawihnus
Uhd'ni pahwehrta.

Peewilkt, nowilkt Knasters
Ka rets mahzeja;
Winsch taf bija meisters
Zumptigs ammata.

Tahda branga mohde
Knasters drihsumä,
Wiltams sawa bohde,
Daggats palitta.

Taggad kur pateest
Sinn ka mirris winsch,
Warram faukt, lai sakti
Dsihwo Knasterinsch.

Er—d.

Atbiledams redaktehrs A. Leitan.

No Bensures atwehshts.

Rihga, 30. Nowember 1872.

Driffehtis un dabujams pee bilichu un grabmatu-driffetaja Ernst Plateß, Rihga, pee Wehtera-basnijas.